

Výstava Slovenský filmový plagát v Berlíne

Dňa 6. februára 2008 sa v priestoroch Galérie Slovenského inštitútu v Berlíne uskutoční vernisáž výstavy Slovenský filmový plagát. Výstava predstaví na dielach z obdobia 60. až 80. rokov pozoruhodnú a zvláštnu kapitolu slovenskej výtvarnej tvorby. Súčasťou vernisáže bude aj koncert jazzovej kapely Pacora Trio. Vernisáž výstavy Slovenský filmový plagát, ktorú pripravili spoločne Slovenský inštitút v Berlíne a Slovenský filmový ústav sa koná v predvečer otvorenia 58. ročníka Medzinárodného filmového festivalu v Berlíne. Pre verejnosť bude výstava otvorená do 29. februára 2008.

Zámerom výstavy Slovenský filmový plagát je poukázať na to najlepšie, čo v oblasti plagátovej tvorby v oblasti kinematografie na Slovensku vzniklo. Kľúčom k výberu jednotlivých plagátov bolo podľa slov autora koncepcie výstavy, kunsthistorika Dušana Brozmana *„meradlo výtvarnej kvality plagátu, pretože nie vždy dobrý film sprevádzal aj dobrý plagát. Režiséri si síce mohli vyberať svojich grafikov, napriek tomu sa však často stávalo, že plagát prevyšoval kvalitu filmu alebo na jeho kvalitu naopak nemal. Preto samotné filmy a ich význam pre dejiny kinematografie neboli určujúce pre výber vystavených plagátov.“*

Autori tridsiatich štyroch vystavených plagátov sú slovenskí grafici alebo umelci, v niektorých prípadoch samotní režiséri filmov, ktoré v období 60. až 80. rokov prichádzali do slovenských kín. Ako hovorí Dušan Brozman, *„prevažne ide o slovenské filmy, niekedy československé a zriedkavo v koprodukcii s niektorou zo „spriatelených“ socialistických produkcií. Zaujímavá je takmer totálna absencia zahraničných filmov v slovenskej plagátovej tvorbe. To má dôvod v tom, že tieto plagáty robili českí grafici a umelci. K najpozoruhodnejším slovenským tvorcom plagátov patria Marián Čunderlík a Ivan Štepán, dvaja dôležití výtvarníci slovenských dejín umenia 60. a 70. rokov. Čunderlík nadväzoval na medzivojnovú typografiu z okruhu Devětsilu a surrealizmu, ktorú skĺbil s ľahkosťou a eleganciou výtvarného čítania „šťastných“ 60. rokov. Štepán bol vo svojej voľnej tvorbe zasa autorom objektov, v ktorých cítiť vplyv dadaizmu, hravosť a absurditu. Medzi grafikmi vyniká autodidakt Rudolf Altrichter, ktorý vniesol do výtvarného jazyka plagátu výdobytky op artu a psychedelického umenia, napriek tomu, že bol aj schopný podriaďovať sa obsahovo najhrubšej komunistickej propagande, a to ale často s výnimočnými výtvarnými výsledkami. Pozoruhodná je aj tvorba Jana Meisnera a Evera Alexandra Púčka. Meisner vytvoril v roku 1969 slávny plagát pre Hanákov film 322, v ktorom tak isto rezonuje doba flower power a existenciálny pocit. Podobná atmosféra doby je aj v unikátnom plagáte, ktorý si režisér Juraj Jakubisko sám urobil k filmu Kristove roky. Púček zasa zobrazoval prostredníctvom koláží farebné priestory, pripomínajúce scénografické návrhy,“* vysvetľuje Dušan Brozman v koncepte výstavy.

Výstava Slovenský plagát podľa slov kurátora mapuje dejiny slovenského filmu. *„Šesťdesiate roky boli v Amerike aj v Európe obzvlášť šťastným obdobím ako pre*

film, tak aj pre výtvarné umenie. V Poľsku a v Československu rozkvitla v tej dobe aj kultúra filmového plagátu. Normalizácia, ktorá v 70. rokoch po okupácii nastúpila, na princípe nič nezmenila, aj keď drsnou životnou atmosférou sa ľahkosť a hravosť minulej doby vytrácali. Filmový plagát sa oslobodil od akejkoľvek služby a napriek cenzúre, ktorej naďalej podliehal, nastalo pre výtvarníkov pole voľnej hry fantázie. Cenzúra totiž vtedy nepredpisovala, ako má plagát vyzeráť, ale čo na ňom nesmie byť zobrazené. Neprijateľné boli erotika a pozitívny obraz Ameriky a takisto kritika socialistickej spoločnosti. Plagát pri tom nemusel predstavovať hlavných hrdinov, jeho tvorca nemusel dokonca pracovať ani s obrazovým materiálom, týkajúcim sa filmu, ale mohol použiť akékoľvek výtvarné prostriedky,“ povedal Dušan Brozman. Návrhy na plagáty prechádzali cenzúrnou komisiou. „Bola to doba, keď každé slovo, každé gesto, každý obrázok mali aj iné významy ako len ten prvoplánový, reklamný. Vo svojej podstate bol plagát totiž výtvarným dielom, vizuálnou poéziou alebo „obrazovou básňou“.

Na otvorení výstavy 6. februára v budove Slovenského inštitútu, vzdialenej len niekoľko ulíc od hlavného festivalového kina Berlinale Palast, sa zúčastnia generálny riaditeľ Slovenského filmového ústavu Peter Dubecký a kurátor výstavy – teoretik slovenského výtvarného umenia Dušan Brozman. O úvodný príhovor sa postará riaditeľ Slovenského inštitútu v Berlíne Peter Ilčík. Na otvorení výstavy vystúpi slovenská kapela Pacora Trio, ktorej členmi sú Stanislav Palúch, Marcel Comendant a Róber Ragan.

Výstava Slovenský filmový plagát bola inštalovaná aj vo výstavnej sieni Župného domu v Dolnom Kubíne a v priestoroch Slovenského inštitútu v Budapešti. Z Berlína po skončení poputuje do ďalších zahraničných miest.